

Samen je belastingaanslag bespreken en invullen

Na een paar verlate, verdwaalde kerstkaarten liggen er blauwe enveloppen op onze deurmat. Het jaar 2024 is officieel voorbij, we mogen weer belastingaangifte doen, een activiteit waar weinig mensen naar uitkijken. Toch vinden mijn 14- en 15-jarige leerlingen in havo 3 en vwo 3 het buitengewoon interessant. In gesprekken over het vak economie geven leerlingen aan dat ze willen leren 'hoe je belasting betaalt'.

Mijn derdejaars hebben geleerd wat het verschil is tussen indirecte en directe belastingen, over het overheidssaldo en de miljoenennota. Maar de stof is vrij abstract. Ergens tussen het primaire en secundaire inkomen betalen we een deel aan de belasting-

dienst, maar hoe dan? 'Mevrouw, je zegt wel dat je directe belastingen direct overmaakt naar de belastingdienst, maar sturen ze dan een tikkie ofzo?' Misschien gaan bij hun ouders de nekharen overeind staan zodra het B-woord valt, en hebben ze om zich

‘Niemand raadt dat konijnenvoer onder agrarische producten valt, omdat konijnen door de belastingdienst niet alleen als huisdier worden gezien.’

heen of in het nieuws gehoord over het toeslagenschandaal. Er is wel vaker nieuws over belastingen. Wat verandert er dan en waarom?

Ongeveer de helft van mijn klas zal in de bovenbouw geen economie kiezen. Juist aan die leerlingen wil ik in deze les laten zien dat het niet heel ingewikkeld is om een belastingbetalende burger te zijn.

Konijnen en cavia's

Ik begin met een vorm van belasting die leerlingen waarschijnlijk iedere dag betalen, ook als ze dat niet door hebben. Er zit belasting op de prijs van vrijwel alles wat je koopt, zoals kleding, kaneelbroodjes en het voer voor je cavia of konijn. Een tip: laat leerlingen raden waarom er tot januari op konijnenvoer 9 procent btw werd geheven, en op caviavoer 21 procent.

Mijn leerlingen komen met verrassende verschillen tussen cavia's en konijnen. Cavia's komen uit een ander land. Er zijn heel veel konijnen in Nederland. Cavia's eten andere dingen en leven langer of juist minder lang. Sommigen komen in de buurt, maar niemand raadt dat konijnenvoer onder agrarische producten valt, omdat konijnen door de belastingdienst niet alleen als huisdier worden gezien. Arme flappies. In het nieuws hoor je niet veel over de verhoging, of eigenlijk het teruggedraaien van een verlaging, van het btw-tarief op konijnenvoer. Wel over het btw-tarief op boeken, tijdschriften, sportevenementen en musea.

Waarom zou daar zoveel protest tegen zijn, vraag ik aan mijn klas. Schrijvers en museumdirecteuren

kunnen toch gewoon de prijs verhogen? Ook zonder kennis van het marktmodel en prijselasticiteit van de vraag weten leerlingen dat boeken nu al 'zo duur' zijn en dat als ze nog duurder worden 'mensen die echt niet meer gaan kopen'.

De dag na deze lessen – dat zal je altijd zien – staan er grote koppen in de kranten over het kabinetsidee om het btw tarief met 0,4 procentpunten te verhogen. Inmiddels is er zelfs door de vier regeringspartijen een motie ingediend om dit tegen te gaan.

Stel dat een zak brokjes voor mijn konijn in december nog € 10,90 kostte, inclusief 9 procent btw. Als de dierenwinkel mij laat betalen voor de heffing, betaal ik nu € 12,10 (inclusief 21 procent btw) en zou ik € 12,14 af moeten rekenen als het btw-tarief wordt verhoogd naar 21,4 procent. Dat is een prijsverhoging van 11,4 procent.

Inkomensbelasting

Er is nóg iets nieuws in 2025. Inkomstenbelasting wordt vanaf dit jaar over drie schijven berekend, in plaats van twee. Waarom zou de belastingdienst dat doen? Het verhogen van het btw-tarief zorgde voor extra belastinginkomsten voor de overheid, maar bij een extra schijf is niet direct duidelijk wat het effect is. Gelukkig liggen er op mijn deurmat een aantal blauwe enveloppen met betaalverzoeken. Mijn verzamelinkomen voor 2024, dat durf ik wel te delen in dit blad, komt niet in de buurt van de derde schijf.

Op het overzichtje van de drie schijven laat ik mijn klassen zien dat ik het lagere tarief, 35,82 procent, betaal over de eerste € 38.441 en dan 37,48 procent over het beetje in schijf 2. Ik betaal dus niet ineens 37,48 procent over mijn hele inkomen omdat dit een paar honderd euro boven schijf 1 uitsteekt. Dan zou ik direct één klas laten vallen. 'Misschien jullie wel, en dan leer je alles maar lekker zelf', plaag ik.

Met de oude en de nieuwe belastingschijven en een pijltje bij mijn verzamelinkomen op het bord, vraag ik mijn klassen nogmaals waarom de belastingdienst een extra schijf zou hebben gemaakt. Wat betekent het voor mij? Het kwartje valt bij de meesten al snel. 'Mevrouw, jij hoeft minder te betalen!'

Wat de leerlingen in hun eigen woorden zeggen, herhaal ik met de terminologie. En mensen die minder verdienen dan ik? vraag ik, terwijl ik een tweede pijltje teken voor een inkomen dat nu helemaal in schijf 1 valt. Mijn leerlingen vinden het een suffe vraag. Het is ze wel duidelijk dat die dan ook minder belasting betalen. En dat hoe hoger je inkomen, hoe meer daar van op het hogere tarief wordt belast. Nu nog leren h^oe je dat doet.

Progressieve belasting

De belastingdienst heeft mij een rekening gestuurd voor de zorgverzekeringpremie. Die is altijd 5,26 procent tot een maximuminkomen van € 75.864, dus dit is een proportionele heffing voor de meeste mensen. Ook krijg ik een rekening voor de inkomstenbelasting op mijn verzamelinkomen, mijn 'tegenwoordige dienstbetrekking' (mijn baan), winst uit onderne-

ming en eigen woning. De tarieven in de schijven lopen op met het inkomen, dus dit is een progressieve belasting.

Tenslotte ligt er een rekening voor de motorvoertuigenbelasting, waarbij ik vertel dat je die per auto betaalt voor het gebruiken van de wegen. 'Ook als je bijna nooit gaat rijden?' wil een leerling weten. 'Ja, ook dan. De belastingdienst weet niet hoeveel jij je auto gebruikt, op welke tijden en op welke wegen.' Ik wil graag de voor- en nadelen van tolwegen met de klas bespreken, maar hou me in.

Ik hou de brieven in de lucht en laat aan de klas zien dat in het blauwe vierkant op de tweede pagina staat hoeveel je moet overmaken, naar welk bankrekeningnummer en dat je er dan 16 cijfertjes bij moet zetten in de omschrijving, zodat de belastingdienst weet dat deze rekening is betaald. Ook zit er een machtigingsformulier voor automatische incasso bij. Als je genoeg tijd hebt, laat leerlingen dan raden wat dát betekent. Onbetaalbaar.

Niet kunnen betalen

'Wat als je het niet kan betalen?' is in alle drie klassen de eerste vraag. Bellen, zeg ik direct. 'Je kan namelijk altijd betaalafspraken maken, zodat je het in kleine stukjes kan betalen.' En als je het echt niet kan betalen, bijvoorbeeld omdat je weinig inkomen hebt, kan de belastingdienst het soms kwijtschelden. Weer een vreemd woord, waarop een leerling verontwaardigd reageert: 'Kwijtschelden? Schelden ze je dan uit omdat je arm bent?!'

'Wat als je het niet wil betalen?' wordt er gevraagd in iedere klas. 'Dan volgt er nog een brief', vertel ik. 'En daarna nog eentje en die is minder aardig. En dan nog eentje en dan komen ze misschien een keer langs, want ze weten waar je woont.'

Hier en daar hoor ik de woorden 'deurwaarder' en 'incassobureau' vallen. Ik hoop maar dat mijn leerlin-

gen daar zelf geen ervaring mee hebben. 'Pakken ze dan je huis af?' vraagt een leerling. 'Ja, dat was ook zo bij die toeslagen!' roept een ander.

Ik spring er even tussen. 'Dat was een complexe situatie. Dat kwam om niet omdat die mensen geen belasting wilden betalen, maar door fouten in het systeem. Daarbij word je niet ineens je huis uitgezet of weggehaald bij je ouders als die één keer niet op tijd betalen', probeer ik de klas gerust te stellen. 'Zullen we in een andere les over de toeslagen praten, over welke je later kan aanvragen en wat er bij het toeslagenschandaal is gebeurd?'

Niet willen betalen

'Wat als we allemaal stoppen met de rekeningen betalen? Ze kunnen toch niet bij iedereen aan de deur komen?' Ik zie het al helemaal voor me. Een landelijke staking, we vertikken het om nog bij te dragen aan de maatschappij, niemand wil bijdragen om te werken aan een veilig, fijn en eerlijk land.

Ik herinner de leerlingen – ook dit werd in iedere klas wel door iemand geopperd – aan de miljoenennota waarover ze hebben geleerd. 'Weet je nog dat de belastinginkomsten het grootste deel is van alle inkomsten voor de overheid, en wat ze daar allemaal mee moeten betalen? Geen belastinginkomsten zou misschien wel kunnen betekenen dat we geen scholen meer hebben.'

Dat lijkt ze niet zo erg. Maar ook geen brandweer en geen politie. Geen gemeentehuis en geen rechters. Er verdwijnen talloze banen, maar langdurig werklozen krijgen geen uitkering meer. Dus die mensen hebben geen salaris meer om ... 'Ja mevrouw, dan stort alles in elkaar!' Ja, dus daarom betalen we belasting.

Leerlingen kijken vol interesse mee naar mijn inkomen en loonstrookje, en vinden het 'leuk en interessant' dat ik dit deel. Ze willen graag weten hoe het voor hun werkt. 'Moet ik ook belasting betalen als ik

'Neem de volgende les je loonstrookje mee zodat we er samen naar kunnen kijken, stel ik voor.'

op de buurmeisjes ga passen?' leidde in een klas tot een discussie over zwartwerken.

'Ik ben vakkenvuller bij de Plus. Betaal ik ook zoveel als jij?' vraagt een jongen. Zijn vrienden luisteren aandachtig mee. Als het goed is betaalt hij, betalen

ze allemaal, veel minder. 'Ik weet alleen niet of de Plus de loonheffingskorting en de scholierenkorting netjes heeft verrekend.' Dat weet hij zelf ook niet. Neem de volgende les je loonstrookje mee zodat we er samen naar kunnen kijken, stel ik voor.

Irene Odile de Vries is docent economie bij Descart.

Via de QR-code ga je naar een overzichtsartikel op nos.nl over de veranderingen in 2025 van onder andere de belastingen.

Nederlands Instituut voor Marketing

- ✓ Dé beroepsvereniging voor en door marketeers
- ✓ Hét vakdiploma in marketing, communicatie en sales

NIMA